

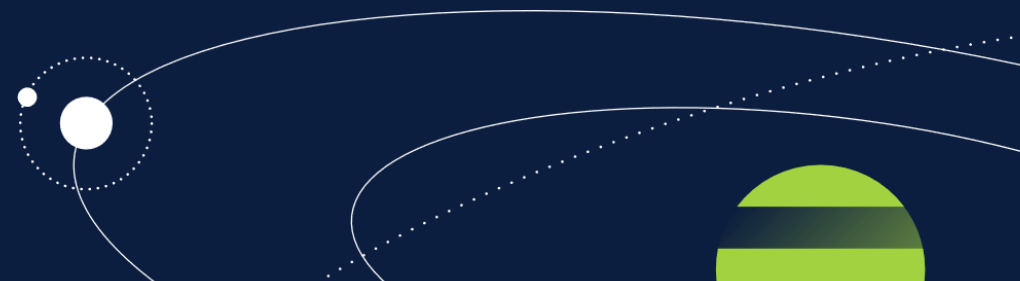
Viešųjų pirkimų savaitinis naujienlaiškis

2024 m. kovo 25 d. – balandžio 7 d.

2024 m. 13-14 savaitė

Turinys

1. Savaitės komentaras
2. Teisės aktų pakeitimai
3. Institucijų aktualijos
4. Teismų praktika

Savaitės komentaras

Mielieji,

Pavasarij vis dar nestinga naujienu viešuju pirkimu pasaulyje.

VPT įgyvendina naują iniciatyvą – išleido Darniųjų pirkimų naujienlaiškį. Žaliųjų, socialiai atsakingų ir inovatyvių pirkimų sritys šiuo metu tampa itin aktualios.

Taip pat pristatome naujausią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartį dėl ginčų, kylančių iš viešųjų pirkimų sutarčių, arbitruotinum. Pastebima kasacinio teismo pozicija plėsti ginčų, susijusių su viešųjų pirkimų sutarčių keitimu ir vykdymu, arbitruotinum ribas.

Taip pat apžvelgiame 5 Lietuvos apeliacinio teismo nutartis, kuriose nagrinėjami viešosios pirkimų sutarties pripažinimo negaliojančia, pasiūlymų tikslinimo ir melagingos informacijos santykio, derybų (ne)vykdymo klausimai, taip pat nagrinėjama žalos, kylančios dėl pareigos įgyvendinti viešųjų pirkimų procedūras nevykdymo, įrodinėjimo problematika.

Turiningo skaitymo!

Dr. Karolis Kačerauskas

„Ellex Valiunas“ partneris, Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktikos vadovas

[Kontaktai](#)

TEISĖS AKTŲ PAKEITIMAI

2024 m. 13-14 savaitę nebuvo priimta viešųjų pirkimų praktikai reikšmingų teisės aktų.

INSTITUCIJŲ AKTUALIJOS

1. **VPT:** [kviečia](#) skaityti pirmąjį Darnųjų pirkimų naujienlaiškio [numerį](#). Naujienlaiškį sudaro trys – žaliųjų, socialiai atsakingų ir inovatyvių pirkimų – skiltys.
2. **VPT:** praneša, kad pradeda veikti inovatyvių viešųjų pirkimų kompetencijų tinklas. Praėjusią savaitę pristatėme naują [Inovatyvių pirkimų kvietimą](#), kurį paskelbė Inovacijų agentūra. VPT ir Inovacijų agentūros įkurtas kompetencijų tinklas konsultuos paraiškų teikimo klausimais, teiks metodinę pagalbą projektų įgyvendinimo klausimais bei inovatyvių viešųjų pirkimų procedūrų klausimais.

Kompetencijų tinklas: paskelbė atsakymus į pagrindinius pirkimų vykdytojų klausimus dėl paramos priemonės [čia](#).

4. **VPT:** [kviečia](#) dalyvauti mokymuose „Socialiai atsakingi pirkimai“. Mokymai vyks 2024-04-18, 9-12 val. Renginio metu bus pristatyta, kokius socialinius kriterijus galima nustatyti vykdant socialiai atsakingus pirkimus, kaip paskatinti remiamų asmenų įdarbinimą įsigyjant prekes, paslaugas ar darbus. Registruotis renginiui galima [čia](#), taip pat mokymai bus transliuojami VPT [YouTube paskyroje](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

1. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas: ginčai dėl viešųjų pirkimų sutarties kainos perskaičiavimo pagal sutartyje nustatytas taisykles yra arbitruotini (UAB „Enersense“ ir „Enersense AS“ v AB „LITGRID“), 2024-03-28

Tiekėjos (ieškovės arbitražo byloje) ir pareiškėja PO (atsakovė arbitražo byloje) viešųjų pirkimų pagrindu sudarė dvi rangos sutartis, kuriose buvo įtvirtinta arbitražinė išlyga. Vėliau tiekėjos ir PO sudarė papildomus susitarimus, kuriais pakeitė rangos sutarčių kainodaros taisykles. Ieškovės kreipėsi į Vilniaus komercinį arbitražo teismą (**VKAT**) prašydamos perskaičiuoti sutarčių kainą ir pakeisti nustatytus terminus. Atsakovė prašė pripažinti, kad VKAT neturi kompetencijos nagrinėti ginčo, nes ieškovės prašo pakeisti esmines viešųjų pirkimų sutarčių sąlygas (kainą ir įvykdymo terminus), o tokie ginčai yra nearbitruotini.

VKAT daliniu sprendimu pripažino savo kompetenciją nagrinėti bylą iš esmės. PO pateikė skundą Lietuvos apeliaciniam teismui dėl VKAT dalinio sprendimo panaikinimo. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (**LAT**) byloje sprendė dėl ginčų, kylančių iš viešųjų pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių, arbitruotinumą.

Pirma, kasacinis teismas pasisakė dėl iki šiol nuosekliai formuotos praktikos, pagal kurią ginčai, susiję su viešojo pirkimo sutarčių sąlygų *keitimu*, negali būti sprendžiami arbitraže. LAT pabrėžė, kad šis precedentas buvo formuojamas galiojant senai Komercinio arbitražo įstatymo (**KAĮ**) redakcijai. Nuo 2012-06-30 įsigaliojusios naujos redakcijos KAĮ *tiesiogiai* įtvirtinta, kad ginčai, kylantys iš viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių, yra priskirti komercinių ir pagal bendrąją taisyklę arbitruotinų ginčų kategorijai, o ginčai, kylantys iš viešųjų pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių, į nearbitruotinų ginčų sąrašą neįtraukti. Atitinkamai LAT konstatavo, kad anksčiau kasacinio teismo suformuota praktika gali būti vadovaujama tik tiek, kiek ji vis dar atitinka šiuo metu iš esmės pasikeitusį teisinį reglamentavimą.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, kasacinis teismas nurodė, kad KAĮ prasme komerciniu ginču laikomas šalių nesutarimas, susijęs tiek su viešųjų pirkimų pagrindu sudarytų sutarčių sąlygų keitimu, tiek su sutarčių vykdymu. Tokio pobūdžio ginčų priskyrimas komercinių ginčų kategorijai įstatymų leidėjo nėra siejamas su tuo, ar ginčas yra kilęs dėl esminės sutarties sąlygos.

Trečia, kasacinis teismas palaikė Lietuvos apeliacinio teismo išvadą, kad dėl ginčo, kylančio iš viešųjų pirkimų sutarties, arbitruotinumą turi būti sprendžiama, atsižvelgiant į tai, ar poreikis pakeisti viešojo pirkimo sutartį yra įgyvendinamas pagal toje sutartyje nustatytas sąlygas ir tvarką (tokiu atveju nereikia iš naujo organizuoti viešojo pirkimo procedūros), ar ne. Pirmuoju atveju ginčas kvalifikuotinas kaip ginčas dėl viešojo pirkimo sutarties vykdymo, bet ne dėl sutarties pakeitimo, ir yra arbitruotinas.

Atitinkamai LAT konstatavo, kad sutarties kainos apskaičiavimas (perskaičiavimas) pagal pačioje sutartyje nustatytas kainodaros taisykles yra kvalifikuotinas kaip sutarties vykdymas, o ne sutarties sąlygų (kainos) keitimas. LAT vertino, kad papildomi susitarimai, kuriais buvo pakeista Rangos sutarčių kainodara, yra galiojantys, jų teisėtumas neginčijamas, todėl jie laikytini sudėtine Rangos sutarčių dalimi.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

2. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjas, remdamasis trečiojo techniniu pajėgumu, privalo turėti laiku sudarytą nuomos sutartį, nors jos ir nereikia pateikti kartu su paraiška (UAB „Deforta“ v AB „Amber Grid“ ir UAB „Elektra sau“), 2024-03-28

Atsakovas 1 perkantysis subjektas (PS) vykdė supaprastintą viešąjį pirkimą derybų būdu dujotiekių trasų valymo paslaugoms įsigyti. Pirkime pasiūlymus pateikė ieškovė tiekėja ir atsakovė tiekėja (Atsakovė 2). PS Atsakovės 2 pasiūlymą pripažino ekonomiškai naudingiausiu ir sudarė viešojo pirkimo sutartį 36 mėn. terminui. Ieškovė kreipėsi į teismą reikalaudama pripažinti viešojo pirkimo sutartį negaliojančia arba sutrumpinti sutarties galiojimo terminą iki 6 mėn. Pirmosios instancijos teismas ieškovės ieškinį tenkino iš dalies – sutarties galiojimo terminą sutrumpino iki 8 mėn. Atsakovai pateikė apeliacinius skundus, be kita ko, reikšdamos naują reikalavimą – taikyti ieškinio senatį.

Pirma, Lietuvos apeliacinis teismas (**Teismas**) atmetė atsakovių argumentus, kad ieškovė praleido ieškinio senatį. Teismo vertinimu, ieškovės reiškiamam reikalavimui, susijusiam su pirkimo sutarties teisėtumo įvertinimu, yra taikomas VPĮ 102 str. 3 d. ir PĮ 108 str. 3 d. nustatytas 6 mėn. senaties terminas. Kadangi ieškovė ieškinį pateikė praėjus 4 mėn. nuo pirmo sutarties sudarymo, be to, tokiu ieškiniu kreipėsi po to kai ikiteisminio tyrimo institucija priėmė sprendimą dėl galimo dokumentų klastojimo, Teismas konstatavo, kad ieškovė nepraleido 6 mėn. senaties termino.

[Ellex komentaras: kasacinio teismo praktikoje yra išaiškinta, kad sutarties ginčijimas įprastai yra išvestinis reikalavimas, reiškiamas papildant ieškinį tada, kai nepritaikomos laikinosios apsaugos priemonės ir tokiu atveju taikomi VPĮ 102 str. 1-2 d. nustatyti ieškinio senaties terminai (5, 10 ar 15 d. d.); tuo tarpu 6 mėn. senaties terminas taikomas išskirtinėms situacijoms, kai tiekėjas objektyviai nebegali pateikti pretenzijos dėl PO veiksmų (pvz., apie pirkimą nepaskelbta) ir veiksmingai pasinaudoti įprastine ikiteismine ginčų procedūra. Šiuo atveju ieškovė turėjo galimybę pasinaudoti ikiteismine ginčo nagrinėjimo tvarka ir per 5 d. d. (supaprastinto pirkimo atveju) ginčyti pirkimo procedūrų rezultatus arba pirkimo sutarties teisėtumą, todėl mūsų vertinimu, turėjo būti taikytas VPĮ 102 str. 1 d. įtvirtintas ieškinio senaties terminas (5 d. d.), kurį ieškovė praleido].

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, dėl Atsakovės 2 pasiūlymo atitikties kvalifikacijos reikalavimams Teismas nurodė, kad pirkimo sąlygose buvo nustatytas reikalavimas, jog tiekėjas su pasiūlymu turi pateikti dokumentą, įrodantį, kad ūkio subjekto, kurio pajėgumu remiasi tiekėjas, ištekliai jam bus prieinami per visą kvalifikacijos vertinimo sistemos galiojimo laikotarpį (t. y., jau pateikiant paraišką) ar vykdant pirkimo sutartį. Šiuo atveju Atsakovė 2, siekdama įrodyti savo atitiktį kvalifikacijos reikalavimams, rėmėsi trečiojo asmens pajėgumais, tačiau nebuvo sudariusi sandorio, įrodančio jos galimybę šiais pajėgumais remtis. Kaip paaiškėjo vėliau, įrangos nuomos sutartis su trečiuoju asmeniu buvo sudaryta tik pateikus pasiūlymą (t. y., sutartis dar negaliojo paraiškos pateikimo metu). Atitinkamai Teismas konstatavo, kad Atsakovės 2 pasiūlymas PS turėjo būti atmestas kaip neatitinkantis kvalifikacijos reikalavimo, o PS nesiaiškindamas neaiškaus pasiūlymo neatitikties pirkimo sąlygoms ir viešųjų pirkimų normoms, elgėsi neteisėtai.

Trečia, pripažinęs, kad viešojo pirkimo sutartis sudaryta neteisėtai, Teismas nusprendė viešojo pirkimo sutarties trukmę sutrumpinti iki 12 mėn. Teismas pabrėžė, kad nustatius, kad sutartis yra neteisėta, tolesnis sutarties galiojimas turi būti minimalus, nes perkančiajai organizacijai yra taikoma alternatyvi sankcija, tačiau tuo pačiu jai turi būti suteikiamas užtektinai laiko įvykdyti naujo viešojo pirkimo procedūras ir užtikrinti paslaugų teikimo nepertraukiamumą. Teismo vertinimu, viešojo pirkimo sutarties sutrumpinimas nuo 36 mėn. iki 12 mėn. suteikia užtektinai laiko PS užtikrinti paslaugų teikimo nepertraukiamumą.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

3. Lietuvos apeliacinis teismas: trečiųjų asmenų kvalifikacijos duomenų pateikimas pasiūlyme aiškiau nenurodant rėmimosi jų pajėgumu aplinkybės nevertinamas kaip sąmoningas suklaidinimas (*UAB „SRP Projektas“ v. AB Vidaus vandens kelių direkcija*), 2024-04-02

Ieškovė, kurios pasiūlymas atsakovo perkančiojo subjekto (**PS**) vykdytame pirkime buvo pripažintas antru ekonomiškai naudingiausiu pasiūlymu, byloje ginčijo PS sprendimą dėl trečiojo asmens pripažinimo pirkimo laimėtoju. Ieškovė įrodinėjo, kad trečiojo asmens pasiūlymas neatitiko pirkimo sąlygų reikalavimų ir kad trečiasis asmuo PS su pasiūlymu pateikė melagingą informaciją – tiekėjas pasiūlyme nurodė, kad remiasi tam tikro ūkio subjekto pajėgumais, tačiau pasiūlyme pateikė ne tik šio subjekto, bet ir jo įmonių grupės bendrovių, kurių pajėgumais nesirėmė, dokumentus (įmonių grupę sudarančių subjektų pavadinimai yra panašūs), tokiu būdu tikėtinai klaidindamas PO dėl jo atitikties pirkimo sąlygoms. PO nagrinėdama ieškovės pretenziją paprašė trečiojo asmens nurodyti (patikslinti) visus subjektus, kurių pajėgumu remiamasi, vėliau, pakartotinai įvertinusi tiekėjų pasiūlymus, – jo paprašė papildyti naujų trečiųjų asmenų duomenis dėl neatitikties pašalinimo pagrindams.

Pirma, Teismas atmetė ieškovės argumentus, kad trečiasis asmuo sąmoningai siekė suklaidinti PS. Teismas nustatė, kad PS kreipėsi į trečiąjį asmenį dėl jo pasiūlymo paaiškinimo ir trūkstamų dokumentų pateikimo. PS, įvertinęs trečiojo asmens pateiktus dokumentus, nusprendė dar paprašyti papildomų duomenų.

Teismo vertinimu, vien aplinkybė, kad pirmuoju pasiūlymo patikslinimu nebuvo pateikti visi reikalingi duomenys, savaime neįrodo trečiojo asmens siekio sąmoningai klaidinti PS ar iškraipyti faktus (nutylėti aplinkybę, kad jis neva negali ištaisyti visų pasiūlymo trūkumų), juolab kad jų nepateikimą lėmė ne trečiojo asmens sąmoningas siekis suklaidinti PS, o tai, kad PS pirmuoju kreipimusi neišvardijo visų duomenų, kurie jai yra reikšmingi siekiant priimti sprendimą.

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas nesutiko su ieškovės argumentu, kad trečiajam asmeniui buvo leista tikslinti savo pasiūlymą du kartus. Teismas vertino, kad pirmuoju kreipimusi PS trečiojo asmens paprašė nurodyti konkrečius ūkio subjektus (jo įmonių grupės įmones), kurių pajėgumais jis remiasi pirkime, ir pašalinimo pagrindų nebuvimą įrodančius dokumentus. Šis kreipimasis buvo skirtas patikslinti pasiūlymo informaciją, kai tiekėjas pateikė atitinkamų subjektų dokumentus, bet jų nenurodė kaip pasitelkiamų subjektų (kvalifikacijos skolintojų).

Tuo tarpu antruoju kreipimusi PS prašė trečiojo asmens patikslinti jo atsakyme pateiktus duomenis, o ne patikslinti tą pačią informaciją, kuri buvo prašoma pateikti PS pirmuoju prašymu. Šiuo atveju susidarė pagal pirkimo sąlygas leistina situacija, kai PS kilo poreikis papildomai kreiptis į trečiąjį asmenį, kad šis patikslintų (papildytų, paaiškintų) savo pateiktą informaciją, todėl PS veiksmai buvo pripažinti teisėti.

[Ellex komentaras: pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai dėl Pirkimo laimėtojo pasiūlymo tikslinimo teisėtumo rėmėsi VPT parengtų Pasiūlymų paaiškinimo taisyklių 7.4.3.2 p., kuriuo leidžiama aiškinti jau pateiktą informaciją. Mūsų vertinimu, tiek toks poįstatyminis reguliavimas, tiek jo taikymas prieštarauja kasacinio teismo praktikai dėl pasiūlymų tikslinimo, pagal kurią, jei tiekėjas paaiškino savo pasiūlymą, bet tai padarė ydingai arba ne iki galo, jam neleistina papildomai aiškinti pasiūlymo.

Kita vertus, iš tiesų nagrinėjamu atveju Pirkimo laimėtojas nelaikytinas pasiūlymą tikslinęs du kartus. Laikant, kad PS teisėtai paprašė išviešinti trečiuosius asmenis, kurie netiesiogiai buvo nurodyti pirminiame pasiūlyme (pateikti jų kvalifikacijos dokumentai), prašymas pateikti pašalinimo pagrindų nebuvimą įrodančius duomenis nelaikytinas prašymu patikslinti pasiūlymą; taigi, antrasis kreipimasis – iš tiesų buvo pirmasis prašymas patikslinti pasiūlymą]

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

4. Lietuvos apeliacinis teismas: PO neturi diskrecijos nevykdyti pirkimo dokumentuose aprašytų derybų procedūrų (UAB Vilniaus laidojimo rūmai „Ritualas“ v. VšĮ „Vilniaus miesto klinikinė ligoninė“ ir UAB „Vilniaus laidojimo namai“), 2024-04-03

Ieškovė kreipėsi į teismą prašydama panaikinti Mirusių pacientų palaikų transportavimo ir laikino saugojimo pirkimo rezultatus ir pripažinti negaliojančia viešojo paslaugų sutartį. Ieškovės teigimu, Pirkimo dokumentuose PO derybos su tiekėjais po jų pasiūlymų pateikimo buvo įtvirtintos kaip neatskiriama procedūrų dalis, todėl Pirkimo laimėtojas negalėjo būti nustatytas nepakvietus tiekėjų derėtis.

Lietuvos apeliacinis teismas, pakeisdamas pirmosios instancijos teismo sprendimą, ieškovės ieškinį tenkino.

Teismas nesutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad Pirkimo sąlygose buvo įtvirtinta PO teisė, o ne pareiga vykdyti derybas. Teismas konstatavo, kad Pirkimo dokumentuose nurodytos sąlygos, susijusios su derybų organizavimu, nebuvo užtektinai aiškios ir tikslios tam, jog sąžiningas ir rūpestingas tiekėjas galėtų objektyviai suprasti, kad derybų etapas Pirkime nustatytas kaip neprivaloma Pirkimo stadija. Dviprasmiškumas šiuo atveju kyla dėl to, kad viename Pirkimo sąlygų punkte nustatyta, jog Pirkimo metu gali būti deramasi (t. y., ši nuostata nebuvo suformuluota imperatyviai), tačiau kitame punkte nustatyta, kad išnaginėjusi ir įvertinusi pasiūlymo turinį, PO CVP IS priemonėmis kviečia tiekėjus derėtis dėl pasiūlymo sąlygų (t. y., ši nuostata suformuluota imperatyviai ir pakankamai aiškiai).

Teismas sprendė, kad dėl to, jog Pirkimo sąlygose nebuvo nustatyti aiškesni kriterijai, kada, kokioms sąlygoms ar kriterijams esant derybos (ne)vyks, tuo tarpu imperatyviai ir detalai aprašyta derybų procedūra ir jų eiga, pakankamai sąžiningas ir rūpestingas tiekėjas negalėjo tikėtis, kad PO turės diskrecijos teisę nuspręsti vykdyti derybas, ar ne.

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

TEISMŲ PRAKTIKA

5. Lietuvos apeliacinis teismas: tiekėjo žalos, kylančios dėl to, kad perkantysis subjektas nevykdė viešojo pirkimo procedūrų, įrodinėjimas (UAB „Skinest Baltija“ v. AB „Lietuvos geležinkeliai“ ir AB „LTG Cargo“), 2024-04-04

Ieškovė kreipėsi į teismą su ieškiniu dėl žalos atlyginimo. Ieškovė įrodinėjo, kad dėl to, jog Atsakovės (įmonių grupė ir viena iš jų įmonių) VPT buvo pripažintos PO, tačiau įsigijimus vykdė ne pagal VPĮ, ieškovei buvo neteisėtai panaikinta galimybė dalyvauti viešuosiuose pirkimuose ir, juos laimėjus, tiekti prekes (teikti paslaugas), kaip tai vykdavo anksčiau. Dėl tokių neteisėtų Atsakovių veiksmų ieškovė patyrė žalą – negavo tikėtinais gautinų pajamų (pelno).

Pirmosios instancijos teismas ieškinį tenkino iš dalies – ieškovei priteisė dalį reikalaujamos žalos atlyginimo. Lietuvos apeliacinis teismas pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikino ir perdavė bylą teismui nagrinėti iš naujo.

Pirma, Teismas konstatavo, kad nagrinėjamoje byloje dėl galimos Atsakovių civilinės atsakomybės sprendžiamas ne pagal VPĮ 107 str. nuostatas (dėl PO civilinės atsakomybės už tiekėjo patirtus nuostolius), bet pagal generalinio delikto taisyklę. Šioje byloje sprendžiamas ne tiekėjo ir PO ginčas dėl žalos, grindžiamas vykdant konkrečius viešuosius pirkimus pažeistais viešųjų pirkimų reikalavimais, atlyginimo. Ieškovė reikalaujamą priteisti iš atsakovių žalą grindžia tuo, kad Atsakovės jų veikoje reikalingas prekes ir paslaugas pirkė nepagrįstai neskelbdamos viešųjų pirkimų, o pagal savo vidaus taisykles iš savo pasirinktų tiekėjų. Dėl to ieškovė neturėjo galimybės parduoti analogiškas prekes ir paslaugas, todėl dėl Atsakovių atsakomybės egzistavimo turi būti sprendžiama taikant deliktinės atsakomybės sąlygas.

[Ellex komentaras: remiantis Teisingumo Teismo išaiškinimais *Stadt Halle* byloje, C-26/03, PO sprendimas netaikyti viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūros turi būti laikomas lygiu jos sprendimui užbaigti tokią procedūrą; toks PO sprendimas kvalifikuotinas skųstiniu sprendimu ir patenkančiu į Direktyvos 89/665, taigi ir VPĮ, taikymo apimtį]

TEISMŲ PRAKTIKA

Antra, Teismas pripažino, kad įrodinėdama, jog Atsakovės ginčo laikotarpiu atitiko PO požymius ir turėjo pareigą pirkimus vykdyti viešųjų pirkimų tvarka, ieškovė teisėtai ir pagrįstai rėmėsi ankstesnėse bylose priimtais įsiteisėjusiais teismų sprendimais ir VPT tikrinimo ataskaita, kuriuose konstatuotas Atsakovių PO statusas. Šios aplinkybės nagrinėjamoje byloje pripažintos turinčiomis prejudicinę reikšmę.

Trečia, Teismas atmetė Atsakovių argumentus, kad tam, jog įrodytų Atsakovių neteisėtus veiksmus, ieškovė turi nuginčyti kiekvieną pirkimą, su kuriuo ji sieja reikalaujamą priteisti žalą (negautas pajamas). Atsakovių veiksmų neteisėtumas šiuo atveju turi būti siejamas su jų, kaip PO, ginčo laikotarpiu nevykdyta įstatyme įtvirtinta pareiga prekes ir paslaugas įsigyti viešųjų pirkimų būdu ir bendro pobūdžio pareigos elgtis atidžiai ir rūpestingai neįgyvendinimu. Tuo tarpu Atsakovės turi įrodinėti, kad konkrečius pirkimus jos įvykdė teisėtai pagal savo vidaus taisykles, o ne pagal viešųjų pirkimų reglamentavimą.

Šiuo atveju Teismas sprendė, kad Atsakovėms tokių duomenų nepateikus, pirmosios instancijos teismas, turėjo pagrindą patikslinti šalių įrodinėjimo pareigą ir pasiūlyti pateikti papildomus įrodymus. Tačiau, kadangi pirmos instancijos teismas Atsakovėms nepasiūlė tokių įrodymų pateikti, Teismas konstatavo, kad byloje nėra galimybės įvertinti aptartos pareigos pažeidimo apimtį ir tinkamai nustatyti ieškovės reikalaujamos žalos (negautų pajamų) dydį, taip pat priežastinį ryšį tarp Atsakovių pažeistos pareigos ir ieškovės reikalaujamos atlyginti žalos.

Ketvirta, Teismas įvertino byloje pateiktą eksperto išvados dėl ieškovės patirtos žalos dydžio turinį ir nustatė, kad eksperto išvadoje yra prieštaravimų dėl negauto pelno dydžio pagrįstumo, o pirmosios instancijos teismas šių prieštaravimų bylos nagrinėjimo metu nesiaiškino ir nepašalino.

TEISMŲ PRAKTIKA

Penkta, Apeliacinės instancijos teismas išaiškino priežastinio ryšio įrodinėjimo pareigą. Šiuo atveju ieškovė turi pagrįsti, kad ji, nepaisant ginčo laikotarpiu vykdytos prekybos su kitais kontrahentais, būtų turėjusi resursų ir pajėgumų dalyvauti Atsakovių organizuotuose viešuosiuose pirkimuose, o atitinkamą jų dalį laimėjusi, būtų galėjusi patiekti atsakovėms reikiamus prekių kiekius per nustatytus terminus. Tuo tarpu Atsakovės turi teisę įrodinėti, kad viešojo pirkimo sutartys su ieškove nebūtų sudarytos dėl kitų konkrečių aplinkybių. Pirmosios instancijos teismas šių aplinkybių nesiaiškino.

Šešta, Teismas vertino, ar Atsakovės yra solidariai atsakingos už ieškovei kilusią žalą. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad Atsakovės ginčo laikotarpiu pirkimus vykdė atskirai kiekviena pagal savo vidaus taisykles. Teismo vertinimu, aplinkybė, kad VPT tikrinimo ataskaitoje (kurioje buvo sprendžiama tik dėl Atsakovių kaip PO statuso) Atsakovės nurodytos kaip susiję asmenys, savaime nelemia išvados, jog jų deliktinė atsakomybė yra solidari.

[Ellex komentaras: nepriklausomai nuo Atsakovių atsakomybei taikytinos teisės – CK ar VPĮ – ieškovė neįrodo priežastinio ryšio tarp neteisėtų Atsakovių veiksmų ir jai kilusių nuostolių; tai, kad pirkimai būtų vykdomi pagal VPĮ, savaime neįrodo, kad ieškovė juos būtų laimėjusi; pirkimų paskelbimas nesuponuoja besąlyginės teisės juose dalyvauti, pavyzdžiui, tiekėjas gali būti pašalinimas iš konkurso; nors ginčo laikotarpiu ieškovė buvo sudariusi tam tikrus sandorius su Atsakovėmis, tačiau tai neužtikrina, kad kituose pirkimuose ji galėtų dalyvauti, juolab kad esama keliolikos pašalinimo pagrindų; galiausiai pirkimų laimėjimas priklauso ne tik nuo kitų subjektų veiksmų (pateiktų kainų), bet ir ieškovės elgesio: ar ji būtų pateikusi tinkamus pasiūlymus, juos galėtų tikslinti, pagrįsti neįprastai mažą kainą ir pan.]

Lietuvos apeliacinio teismo nutartį skaitykite [čia](#).

Viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos praktika

Patikimos rekomendacijos visais viešųjų
pirkimų proceso klausimais.

[Susipažinkite su komanda](#)

Plačiau apie „Ellex Valiunas“ – ellex.legal/lt

